

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการประยุกต์การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาตัวแปรต่าง ๆ จากภายนอก
- ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
- ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้
- ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาตัวแปรต่าง ๆ จากภายนอก เพื่อสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 44 คน ผู้ปกครองนักเรียน 44 คน ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน ผู้นำชุมชน 7 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 นักเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2554 ทุกคน จำนวน 44 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม

2.2 ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน โดยการเลือก

แบบเจาะจง

2.2.2 คณะกรรมการสถานศึกษา 7 คน

2.2.3 กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 2 คน สมาชิก อบต. 2 คน ประชาชนชาวบ้าน 2 คน

2.3 ผู้บริหาร ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม

2.3.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ 1 คน

2.3.2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ จากภายนอก เพื่อสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ

3.1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับผู้นำชุมชน ผู้อำนวยการ คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ

3.2 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ฉบับ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2 สร้างแบบสอบถามความต้องการรูปแบบและเนื้อหาสาระที่โรงเรียนควรจัดให้กับนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามเป็นแบบมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ สำหรับผู้อำนวยการครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 1 ฉบับและสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ฉบับ

4.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาขอบเขตของเนื้อหาและครอบคลุมเรื่องที่จะศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.4 นำแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบแบบสอบถาม ถ้าองค์ประกอบด้านใดมีค่ามากกว่า 2.50 ถือว่าใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 103) และทำการปรับปรุงข้อที่ต่ำกว่า 2.50 ปรากฏว่ามีค่าความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 3.78 เหมาะสม (ภาคผนวก ง หน้า 238)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการให้นักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนและ คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ ตอบแบบสอบถามสิ่งที่ควรกำหนดในเนื้อหาสาระของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์และการกำหนดเนื้อหา

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

6.1.1 แบบสอบถามเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำหรับผู้อำนวยการครูผู้สอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence)

6.1.2 แบบสอบถามความต้องการการเรียนรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอำเภอกงหราของ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม และความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้ทำการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังนี้

6.2.1 แบบสอบถามที่ 1 หาค่าร้อยละ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2543: 82)

6.2.2 นำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นเครื่องมือในขั้นตอนที่ 2 คือ การกำหนดความ มุ่งหมายและวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ และความสอดคล้องของการสร้าง หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งตรวจสอบ ความเหมาะสมและความสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการกำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ได้แก่

1.1 เอกสารการสร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง กงหราบ้านเราชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง กงหราบ้านเราชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา จำนวน 5 แผน

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

2.1 การจัดสร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม เรื่อง กงหราบ้านเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการทำแผนการจัด การเรียนรู้ในกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม

2.1.2 ศึกษารายละเอียดวิธีการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้

2.1.3 สร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา โดยกำหนดดังนี้ คือ หลักการ จุดหมายการเรียนรู้ โครงสร้าง/เนื้อหา/ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ /เวลา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เวลาเรียน สื่อการเรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา โดยใช้ข้อมูลบริบท ชุมชนที่ศึกษาไว้ในขั้นตอนที่ 1 และข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสาร

2.1.4 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมที่สุด (5) เหมาะสมมาก (4) เหมาะสมปานกลาง (3) เหมาะสมน้อย (2) และเหมาะสมน้อยที่สุด (1)

2.1.5 นำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.1.6 นำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหน่วยการเรียนรู้ ถ้าองค์ประกอบด้านใดมีค่ามากกว่า 2.50 (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 103) ถือว่าใช้ได้และทำการปรับปรุงข้อที่ต่ำกว่า 2.50 ปรากฏว่ามีค่าความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 3.69 เหมาะสม (ภาคผนวก ง หน้า 239)

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน โดยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และศึกษาวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2.2 ศึกษาการเขียนแผนการสอนการจัดการเรียนรู้ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจที่คงทน มาตรฐานเนื้อหา มาตรฐานการปฏิบัติได้ ทักษะคร่อมวิชา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คำถามสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้

2.2.3 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับอำเภอกงหรา ให้ครอบคลุมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 แผน โดยมีองค์ประกอบของแผน คือ ความเข้าใจที่คงทน มาตรฐานเนื้อหา มาตรฐานการปฏิบัติได้ ทักษะคร่อมวิชา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คำถามสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการและแนวคิดการเรียน โดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย อภิปรายและใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง ดังนี้

ตาราง 1 แผนการจัดการเรียนรู้หน่วย กงหราบ้านเรา

แผนที่	ชื่อเรื่องในการเรียนรู้	วิธีสอน	จำนวนเวลา/ ชั่วโมง
1	ประวัติความเป็นมาของตำบล ในอำเภอกงหรา	อภิปรายกลุ่ม	2
2	สภาพทางภูมิศาสตร์ของอำเภอกงหรา	อภิปรายกลุ่ม	2
3	สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในอำเภอกงหรา	แหล่งเรียนรู้	2
4	วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในอำเภอกงหรา	อภิปรายกลุ่ม	2
5	ภาษาถิ่นและทรัพยากรทางธรรมชาติในท้องถิ่น	บรรยาย	2

2.2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบแผนการสอน ปรากฏผลแผนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 (ภาคผนวก ง หน้า 240)

2.2.7 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาบอน (อิสลามศึกษามูลนิธิ) อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง จำนวน 37 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ความเข้าใจของเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้ ผลปรากฏว่าเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ความเข้าใจของเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมแก่การนำแผนการสอนไปใช้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอิสลามศึกษา มูลนิธิ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 เตรียมหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

3.2 ผู้เชี่ยวชาญประเมินหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา แล้วนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนโรงเรียนนาบอน(อิสลามศึกษา มูลนิธิ) อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง จำนวน 37 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้ององค์ประกอบต่าง ๆ ของหน่วยการเรียนรู้ และหาค่าความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 (ภาคผนวก ง หน้า 202)

4.2 หากคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้และขององค์ประกอบแผนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนสอน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในระดับเหมาะสมมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 (ภาคผนวก ง หน้า 241)

ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้

ในขั้นตอนที่ 3 เป็นการนำหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา ที่ได้สร้างขึ้นมาใช้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบรรยาย แบบอภิปรายและแบบใช้แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น นักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังเรียนด้วย หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอิสลามศาสตร์มูลนิธิ จำนวน 44 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง กงหราบ้านเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง มีดังนี้

2.1 หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา โดยมีจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบรรยาย แบบอภิปรายและแบบใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียด คือ

2.2.1 การเรียนรู้แบบบรรยาย มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้ ขั้นเตรียมการขั้นบรรยาย (ขั้นนำ ขั้นอธิบาย ขั้นสรุป ขั้นติดตามผล) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

2.2.2 การเรียนรู้แบบอภิปราย มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้ ขั้นเตรียมการอภิปรายขั้นดำเนินการอภิปราย (ขั้นนำ ขั้นอภิปราย ขั้นสรุป) ขั้นสรุป สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

2.2.3 การเรียนรู้แบบใช้แหล่งเรียนรู้มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้ ขั้นสำรวจขั้นเรียนรู้ (ขั้นนำ ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม) ขั้นประเมินผล ขั้นนำไปใช้ ขั้นประยุกต์และเผยแพร่ผลงาน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน รวมเวลาเรียน 10 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

3.2 หลังเรียนครบตามแผนที่กำหนดได้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรท้องถิ่นหน่วยการเรียนรู้เรื่อง กงหราบ้านเรา

ในขั้นตอนที่ 4 จะศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุงซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 44 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งวัดด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และการวิเคราะห์ หลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา
 - 2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 3.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งวัดด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และการวิเคราะห์ หลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา ได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้
 - 3.1.1 ศึกษาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา กำหนดเป้าหมายในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
 - 3.1.2 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา
 - 3.1.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะเป็นข้อสอบเลือกตอบแบบตัวเลือก 4 ตัวเลือก ซึ่งคำถามครอบคลุมเนื้อหาจำนวน 50 ข้อ

ตาราง 2 การวิเคราะห์ข้อสอบ

เนื้อหาเรื่อง	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ระดับการวัด				จำนวนข้อ	น้ำหนัก (ร้อยละ)
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์		
1. ประวัติความเป็นมาของตำบลต่าง ๆ ในอำเภอองครักษ์	1. บอกประวัติความเป็นมาของตำบลต่าง ๆ ในอำเภอองครักษ์ได้	4	1			5	10
	2. สามารถวิเคราะห์เหตุผลของการตั้งชื่อตำบลต่าง ๆ ได้	1		1		2	4
2. สภาพโดยทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของอำเภอองครักษ์	3. บอกลักษณะทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไปได้	3	1	1	1	6	12
	4. สามารถบอกลักษณะทางภูมิประเทศของอำเภอองครักษ์ได้	1	1	1		3	6
	5. อธิบายลักษณะทางภูมิอากาศได้	1	2			3	6
3. สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในอำเภอองครักษ์	6. สามารถรณรงค์อนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญได้	1	1	1	1	4	10
	7. บอกที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญได้		1	1		2	4
4. วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในอำเภอองครักษ์	8. เข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น	1	1	1	5	8	16

ตาราง 2 (ต่อ)

เนื้อหาเรื่อง	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ระดับการวัด				จำนวนข้อ	น้ำหนัก (ร้อยละ)
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์		
	9. บอกและอธิบายวัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญ ๆ ได้	3	3	1		7	14
5. ภาษาถิ่นและ ทรัพยากรทาง ธรรมชาติใน ท้องถิ่น	10. เข้าใจความหมายของ สำนวน คำเปรียบเทียบกับ ในท้องถิ่น	1	2			3	6
	11. รู้จักและสามารถนำพืชสมุนไพร ในท้องถิ่นมาประยุกต์ ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	2	1	1	1	5	10
	รวม	18	14	9	9	50	100

3.1.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ โดยหาค่าความเหมาะสมและค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างคำถามกับเนื้อหา หาก ค่าถามข้อใดมีค่ามากกว่า 0.50 ถือว่าใช้ได้ และปรับปรุงข้อที่ต่ำกว่า 0.50 ปรากฏว่ามีค่าดัชนีความ สอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (ภาคผนวก ง หน้า 243)

3.1.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ไปทดลองใช้วัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน นาบอน(อิสลามศึกษา มูลนิธิ) จำนวน 37 คน และวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ดังนี้ (ภาคผนวก ง หน้า 243)

1) ค่าความยากง่าย (p) โดยแต่ละข้อต้องมีค่า p อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 จึง ถือว่าใช้ได้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 179) ปรากฏว่ามีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.27-0.80 (ภาคผนวก ง หน้า 243)

2) ค่าอำนาจจำแนก (r) โดยแต่ละข้อต้องมีค่า r มากกว่า 0.20 -1.00 จึงถือ ว่าใช้ได้ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2538: 179) ปรากฏว่าค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27- 0.64 (ภาคผนวก ง หน้า 243)

3) หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 และกำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ คัดไว้ 40 ข้อ และต้องไม่ต่ำกว่า 0.70 (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2548 : 168) ปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นที่วิเคราะห์โดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ 0.95

4) คัดเลือกแบบทดสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ ซึ่งนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 40 ข้อ ดังปรากฏในตาราง

ตาราง 3 จำนวนข้อสอบที่ผ่านการคัดเลือก

หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับการวัด				จำนวนข้อ	น้ำหนัก (ร้อยละ)
		ความรู้ ความเข้าใจ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์		
1. ประวัติความเป็นมาของตำบลต่าง ๆ ในอำเภอองครักษ์	1. บอกประวัติความเป็นมาของตำบลต่าง ๆ ในอำเภอองครักษ์ได้	4	1			5	12.5
	2. สามารถวิเคราะห์เหตุผลของการตั้งชื่อตำบลต่าง ๆ ได้	1		1		2	5
2. สภาพโดยทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของอำเภอองครักษ์	3. บอกลักษณะทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไปได้	3		1	1	5	12.5
	4. สามารถบอกลักษณะทางภูมิประเทศของอำเภอองครักษ์ได้	1	1			2	5
	5. อธิบายลักษณะทางภูมิอากาศได้	1	2			3	7.5
3. สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ	6. สามารถรณรงค์อนุรักษ์รักษาสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	1	1	1	1	4	10
	7. บอกที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญได้						

ตาราง 3 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับการวัด				จำนวนข้อ	น้ำหนัก (ร้อยละ)
		ความรู้ความเข้าใจ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์		
4. วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในอำเภอองครักษ์	8. เข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น	1	1		5	7	17.5
	9. บอกและอธิบายวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญ ๆ ได้	3	3			6	15
5. ภาษาถิ่นและทรัพยากรทางธรรมชาติในท้องถิ่น	10. เข้าใจความหมายของสำนวนคำเปรียบเทียบกับในท้องถิ่น		2			2	5
	11. รู้จักและสามารถนำพืชสมุนไพรในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	2	1	1		4	10
รวม		17	12	3	8	40	100

3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

3.2.1 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับนักเรียนโดยลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's 5 Scale) สอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา ประกอบด้วยประเด็นพิจารณา 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ โดยแบ่งระดับการตอบหรือระดับความคิดเห็นออกเป็นข้อความดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 1 ฉบับ แต่ละระดับ มีความหมายดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มาก
- 3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง น้อย
- 1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 103)

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง พอใจมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง พอใจมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง พอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง พอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

3.2.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนหน่วยการเรียนรู้ท้องถื่น เรื่อง กงหราบ้านเรา ไปทดลองใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาบอน (อิสลามศึกษา มูลนิธิ) จำนวน 37 คน

3.2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถื่น เรื่อง กงหราบ้านเรา มีขั้นตอนดังนี้

1) ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังจากการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถื่น เรื่อง กงหราบ้านเรา จำนวน 40 ข้อ

2) สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ท้องถื่น เรื่อง กงหราบ้านเรา จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ท้องถื่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถื่น เรื่อง กงหราบ้านเรา แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ท้องถื่น เรื่อง กงหราบ้านเราทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 : 13) ดังนี้

ร้อยละ 80 - 100 หมายถึง ดีเยี่ยม

ร้อยละ 75 - 79 หมายถึง ดีมาก

ร้อยละ 70 - 74 หมายถึง ดี

ร้อยละ 65 - 69 หมายถึง ค่อนข้างดี

ร้อยละ 60 - 64 หมายถึง น่าพอใจ

ร้อยละ 55 - 59 หมายถึง พอใช้

ร้อยละ 50 - 54 หมายถึง ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

ร้อยละ 0 - 49 หมายถึง ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

2) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา จากแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงระดับเดียว จากตัวเลือก 5 4 3 2 และ 1 แล้วนำผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	พอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	พอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	พอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	พอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	พอใจน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 1.1) ค่าเฉลี่ย
 - 1.2) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 1.3) ค่าร้อยละ
- 2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1) แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา ค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 106)
 - 2.2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้
 - 2.2.1) ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2548: 168)
 - 2.2.2) ความยากง่าย (difficulty) โดยหาค่า p (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2548: 173)
 - 2.2.3) อำนาจจำแนก (discrimination) โดยหาค่า r (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2548: 175)
 - 2.2.4) ความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ด (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2548: 179)
 - 2.3) แบบสอบถามความพึงพอใจ
 - 2.3.1) ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 106)
 - 2.3.2) ความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
- 3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.1) แบบสอบถามที่ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ โดยการหาค่าร้อยละ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543: 82)
 - 3.2) นำผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์

หาค่าดัชนีความเหมาะสม โดยกำหนดค่าดัชนีความเหมาะสมตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 103)

3.3) นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านความรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา ของนักเรียน ทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเทียบกับเกณฑ์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาครั้งนี้ (กรมวิชาการ, 2547: 13)

ร้อยละ 80 – 100	หมายถึง ดีเยี่ยม
ร้อยละ 75 – 79	หมายถึง ดีมาก
ร้อยละ 70 – 74	หมายถึง ดี
ร้อยละ 65 – 69	หมายถึง ค่อนข้างดี
ร้อยละ 60 – 64	หมายถึง น่าพอใจ
ร้อยละ 55 – 59	หมายถึง พอใช้
ร้อยละ 50 – 54	หมายถึง ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
ร้อยละ 0 - 49	หมายถึง ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

3.4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา จากแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงระดับเดียวจากตัวเลือก 5 4 3 2 และ 1 แล้วนำผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง พอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง พอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง พอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง พอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง พอใจน้อยที่สุด